

gospodarske, obrtniške in národne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 6 kron, za pol leta 3 krone in za četrť leta 1 krono 50 vin., — po pošti prejemane pa za celo leto 7 kron, za pol leta 3 krone 50 vin., za četrť leta 1 krona 80 vin. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 80 vin. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserterate) vzprejmlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 16 vin., za dvakrat 24 vin., za trikrat 30 vin. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 15. marcija 1901.

Politični oddelek.

Ne tako.

Emile de Girardin, sloveči žurnalist za časa družega francoskega cesarstva, je opetovano trdil: Če se hoče kako stvar potom časopisja doseči, se mora vedno in vedno, brez prestanka, pri vsaki najmanjši priliki ponavljati, ker le tako zadobi vse javno mnenje zase in s tem zmaga.

V enem oziru se ravnamo dosledno in načeloma po tem navodilu izkušenega žurnalista. Vzlic vsemu zasmežovanju, vzlic vsem osebnim napadom v nekaterih listih, rotimo vedno in vedno vse slovenske stranke in vse slovenske liste brez razložka, naj prenehajo s sedanjim načinom političnega bojevanja, ker ta način razvema strasti in zapeljuje ljudstvo v tako grde boje, da nas navdaja strah za prihodnost.

Ta opomin ponavljamo danes, ker je bil minolo soboto pri našem porotnem sodišču v Ljubljani sedanji način političnega bojevanja na jako drastičen način osvetljen. Ta dan se je pokazalo, kam je zabredla slovenska politična polemika, ta dan se je pokazalo, s kakim orožjem se včasih pri nas bijejo volilni boji, ta dan priča, kako umeljeni so naši vedni opomini.

Minolo soboto bi se bila imela pri porotnem sodišču vršiti obravnavo o tožbi odvetniškega uradnika J. Cilenškega v Kozjem zoper uredništvo „Slovenca“. Za časa volilnega boja je bil „Slovenec“ tožitelja, ki je agitiral proti kandidaturi gosp. Žičkarja, napadal na isti način, ki ga mi vedno obžalujemo. Nagnal ga je z brezvercem in bogotajcem, torej s tistimi psovkami, ki se tolikrat rabijo, kakor morda nikjer na svetu, dasi ravno pri nas resničnih brezvercev in bogotajcev nikjer ni.

Obravnavo je bila razpisana, a izvršila se ni. Zastopnik toženega „Slovenca“ je namreč prosil za porav-

navo in dosegel jo je tudi v resnici. Toda kakšna poravnava je to! Pravi unikum! Hujše obsodbe „Slovenčeve“ polemike, hujše obsodbe „Slovenčevega“ načina političnega bojevanja si ni mogoče misliti. Ta klasična poravnava se glasi:

1. List „Slovenec“ v Ljubljani prinesiti mora v sobotni številki 16. marca l. 1901 na prvi strani z debelimi črkami sledečo izjavo:

„Podpisano uredništvo obžaluje in preklicuje vse v št. 238 in 246 l. 1900 v „Slovenču“ priobčena, gosp. Josipa Cilenškega, solicatorja v Kozjem, tikajoča se razžaljenja ter izjavlja, da so bila očitanja bogatajstva in brezverstva kriva, neresnična, in da so ta očitanja le vsled nepoznanja razmer prišla v list, ker se je uredništvo pri tem zanašalo na resnicoljubnost svojega dopisnika.“

2. Uredništvo „Slovenca“, oziroma podpisani interesentje dajo popolno garancijo, da odpade gosp. dr. Fran Jankovič, zdravnik v Kozjem, od svoje pri c. kr. okrožnem sodišču v Celju proti gosp. Josipu Cilenšku uložene obtožbe radi žaljenja časti in poštenja, pri čemur g. Josip Cilenšek jedino le to koncendirá, da bode pri listu „Domovine“ v Celju izposloval sledečo uredništveno izjavo:

„Podpisano uredništvo izjavlja, da v listu št. 100 z dne 21. decembra l. 1900 ni imelo namena, s svojim depisom očitati gosp. dr. Fran Jankoviču, da bi bil on svojo častno besedo v dotični aferi prelomil.“

3. Ravno tako se zavežejo podpisani interesentje obtožene stranke, da odstopijo gosp. župnik Marko Tomažič iz Pilštajna in njegovi trije sotožitelji od tožbe radi žaljenja časti in poštenja, katero so naperili proti g. dr. Franu Pikl, odvetniku v Kozjem, pri c. kr. okrajnem sodišču v Brežicah.

4. Stroške, kateri so v zadevah pod 2/. in 3/. narasli, plačati imajo ondi navedeni gg. obtožitelji ter ob enem povrniti gosp. Josipu Cilenšku za njegovo pot kot obdolžencu v Celje za zaslišanje znesek 40 kron — dočim gosp. dr. Pikl ad 3/. ne zahteva nobenih stroškov.

5. Gg. dr. Fran Jankovič in Marko Tomažič vzmeta to na znanje in se obvezeta to izvršiti.

6. Tožena stranka današnje obravnave, t. j. uredništvo časopisa „Slovenec“ in pa odgovorni urednik gosp. Ivan Rakovec se zavežeta in solidum plačati vse v tej kazenski pravdi narastle stroške, in sicer stroške zastopnika dr. Josipa Kušarja evenatullo po sodni odmeri, stroške zasebnega obtožitelja gosp. Josipa Cilenškega po 60 kron — stroške priče g. dr. Fr. Pikla pa v znesku 100 kron, — glede vseh ostalih prič naj se obtoženo uredništvo „Slovenca“, oziroma gosp. Ivan Rakovec z njimi poravna, če se pa to ne zgodi, pa ima toženo uredništvo „Slovenca“ plačati dotične pristojbine, kakor jih bode sodišče odmerilo. Ravno tako trpi toženo uredništvo sodne stroške.

7. Toženo uredništvo časopisa „Slovenec“, oziroma njega izdajatelj plačati ima 50 kron na korist ubožnega zaklada v Kozjem.

8. Toženo uredništvo, oziroma izdajateljstvo časopisa „Slovenec“ mora solidarično plačati 200 kron na korist fonda za napravo Prešernovega spomenika v Ljubljani.

9. Za slučaj, da bi uredništvo in izdajateljstvo „Slovenca“ v določenem času ne prijavilo pod št. 1. navedene izjave, zapade isto še posebej v konvencionalno globo 200 kron na korist fonda za Prešernov spomenik.

10. Gosp. Josip Cilenšek izjavi, da pod navedenimi pogoji jedino le radi tega odstopi od obtožbe, ker noče biti na kvar narodni slogi.

11. Vsa plačila spredaj navedena, razven eventualno stroškov obtožiteljevega zastopnika, ki bi se imeli sodno odmeriti, kakor tudi slednji po sodni odmeri zapadejo plačilno in tožilno v 14 dneh na roke g. dr. Josipa Kušarja v Ljubljani, in sicer glede vseh sopolpisanih zastopnikov in interesentov tožene stranke in solidum.

12. Stroške svoje trpi obtoženec sam.

Dr. Janko Brejc l. r. Dr. Fr. Jankovič l. r. Marko Tomažič l. r. Dr. Evgen Lampe l. r. Iv. Rakovec l. r.

Ta poravnava je uprav senzacionalna in osvetljuje naše politične razmere z bengalično lučjo. Kaj tacega kratko malo še nismo čakali na Slovenskem in umevno je, da so razni poslušalci pri dotični obravnavi vzkliknili: Rajši bi se dal desetkrat obsoditi, predno bi to podpisal.

Mi nismo tega mnenja. Nasprotno. „Slovenec“ je s tem, da je dal žaljenemu tožitelju prostovoljno lepše zadoščenje, kakor bi ga bil dobil s sodbo porotnega sodišča, pokazal, da mu je resnično žal, kar je storil. Poravnava mu torej ne dela sramote, ako prav kaže, kako lahkomiselno so političnega nasprotniki po krivici postavili na „pranger“.

Ta poravnava naj bi vplivala na časopisje, da že vendar neha z vednim osebnim natolcevanjem in zasramovanjem. Polemika bodi dostojna, politični boj naj se vodi, kakor je spodobno za omikane ljudi. „Slovenec“ kot glasilo duhovščine, bi moral dati dober izgled. Se-

veda ne bo njegov izgled dosti pomagal, če ga ne bodo posnemali njegovi privrženci. Nekateri duhovniki se ne drže prave meje v svojih cerkvenih govorih in to razburja ljudi morda še veliko bolj, kakor vse pisanje časopisja.

Zvesti svojemu staremu načelu in zvesti programu, ki se ga drže „Novice“ od Bleiweissovih časov sem ne prestando, smo se pri tej priliki zopet oglasili in zopet prosimo in rotimo: Nikar vendar pri vseh političkih nasprotjih ne pozabite, da ste vi sinovi slovenskega naroda. Če je veliki madjarski rodoljub Szechény mogel reči: Nas Madjarov je tako malo, da bi morali še morilce svojih starišev pomilostiti — koliko bolj veljajo te besede za tlačeni, vedno zapostavljeni in toli sovraženi mali slovenski narod!

Politični pregled.

Notranji položaj. — V zadnjih dneh se je izvršil v poslanski zbornici važen preobrat. Čehi so po dolgih pogajanjih z vlado opustili obstrnkejo, s katero so zavirali vsako pozitivno delo našega parlamenta. Zdaj si belijo vse stranke glave, pod katerimi pogoji so Čehi odnehali, kaj so si izgovorili. Razširjajo se najfantastičnejše novice. V čeških listih se namigava, da je vlada obljubila Čehom jako znatnih gospodarskih, kulturnih in političnih koncesij. Nemški listi se delajo zopet jako vznemirjene, češ, vlada prikriva pogoje njenega dogovora s Čehi, ker jim je obljubila narodno-političnih koncesij, dasi je prej zatrjevala in obetala, da je jednostranska podelitev narodnopolitičnih koncesij popolnoma izključena. Kje je resnica, se pač ne izve tako kmalu. Morda ima „Czas“ prav, ko trdi, da je vlada pridobila Čeha in Nemce s tem, da je obljubila Čehom, da ničesar tega ne izpolni, kar je obljubila Nemcem. Nemcem pa, da ničesar tega ne izpolni, kar je obljubila Čehom.

Državni zbor je imel zadnji teden še dosti mirne seje. Prišlo je sicer tu in tam do hrupnih prizorov ali ti niso zadrževali obravnave. Poslanska zbornica je brez težav rešila rekrutni zakon. V torek se je začela razprava o zakonu glede žganja. Ta razprava se je v sredo dognala v prvem branju, in se je načrt odkazal odseku. Nato se je začelo pravo branje zakona o investicijah. Tudi ta zakon se je odkazal odseku. Državni zbor bo zboroval sedaj do 20. marca. Dotlej bo dognal: zakon o žganju, novelo o rentnem davku, novelo o pristojbinah in zakon o odpravi mitnice ter bo izvolil tudi delegacijo. Ali bodo po Veliki noči najprej sklicani deželni zbori in šele potem državni zbor, ali pa se bode koj po Veliki noči sešel zopet državni zbor, zasedanje deželnih zborov pa bo šele pozneje, to se odloči tekom prihodnjih dni.

Najnovejši finančni škandal. — Krakovski „Czas“ je prijavil uprav senzacionalno razkritje glede načina, kako posluje lvovska občina v prenešenem delokrogu, zlasti glede iztirjevanja državnega davka. Zastanki na direktnih davkih znašajo 7 milijonov. Kdor pozna razmere pri občini in je grozil, da jih razkrije, tistemu ni bilo treba nobenih davkov plačati, plačal je le tisti, kdor je to prostovoljno storil. Velika večina občinskih svetnikov sploh ni plačevala nič davkov. Nekateri so dolžni že nad 10.000 gld., a se jih še ne tirja. Znanе so uplivne osebe, ki že 25 let niso plačale nobenega krajcarja. Sploh so izmed občinskih svetnikov državne davke plačevali samo tisti, katerim se od njihovih plač odtegujejo, to so učitelji in uradniki. V zadnjem času so bile cele skladovnice aktov zmetane v kanal, da se tako onemogoči natančna kontrola. Zastanki na direktnih davkih v celi Galiciji